Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

26. siječnja 2017.*

„Žalba – Zabranjeni sporazumi – Belgijsko, njemačko, francusko, talijansko, nizozemsko i austrijsko tržište kupaonske opreme – Usklađivanje prodajnih cijena i razmjena osjetljivih poslovnih informacija – Smjernice o metodi za utvrđivanje iznosa novčanih kazni iz 2006. – Načelo jednakog postupanja – Izvršavanje neograničene nadležnosti“

U predmetu C-638/13 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 27. studenoga 2013.,

Roca SARL, sa sjedištem u Saint-Ouen-l'Aumôneu (Francuska), koju zastupa P. Vidal Martínez, *abogada*,

tužitelj,

druga stranka u postupku je:

Europska komisija, koju zastupaju F. Castilla Contreras, F. Castillo de la Torre i F. Jimeno Fernández, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu,

tuženik u prvostupanjskom postupku,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: A. Tizzano, potpredsjednik Suda, u svojstvu predsjednika prvog vijeća, M. Berger, E. Levits, S. Rodin (izvjestitelj) i F. Biltgen, suci,

nezavisni odvjetnik : M. Wathelet,

tajnik: K. Malacek, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 10. rujna 2015.,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* * Jezik postupka: španjolski

Presudu

1 Roca SARL u žalbi traži djelomično ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 16. rujna 2013., Roca/Komisija (T-412/10, EU:T:2013:444; u daljnjem tekstu: pobijana presuda), kojom je taj sud djelomično poništio Odluku Komisije C (2010) 4185 *final* od 23. lipnja 2010. o postupku primjene članka 101. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u (predmet COMP/39092 – kupaonska oprema) (u daljnjem tekstu: sporna odluka) u dijelu u kojem je Europska komisija odredila iznos novčane kazne izrečene tužitelju a da nije uzela u obzir njegovu suradnju, smanjio iznos izrečene mu novčane kazne na 6 298 000 eura te u preostalom dijelu odbio tužbu.

Pravni okvir

Uredba (EZ) br. 1/2003

2 Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima [101.] i [102. UFEU-a] (SL 2003., L 1, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 165. i ispravak u SL-u 2016., L 173, str. 108.) u članku 23. stavcima 2. i 3. predviđa:

„2. Komisija može poduzetnicima i udruženjima poduzetnika odlukom propisati novčane kazne ako bilo namjerno ili nepažnjom:

(a) krše odredbe članka [101.] ili članka [102. UFEU-a] [...]

[...]

Za svakog poduzetnika i svako udruženje poduzetnika koje sudjeluje u povredi propisa, novčana kazna ne smije prelaziti 10% njegovog ukupnog prihoda u prethodnoj poslovnoj godini.

[...]

3. Pri određivanju iznosa novčane kazne uzet će se u obzir težina i trajanje povrede."

3 U članku 31. te uredbe navodi se:

„Sud ima neograničenu nadležnost u nadzoru odluka Komisije kojima ista izriče novčane kazne ili periodične penale. Sud može ukinuti, smanjiti ili povećati iznos novčane kazne ili periodičnog penala."

Smjernice iz 2006.

4 U točki 2. Smjernica o metodi za utvrđivanje kazni koje se propisuju u skladu s člankom 23. stavkom 2. točkom (a) Uredbe br. 1/2003 (SL 2006., C 210, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 58.; u daljnjem tekstu: Smjernice iz 2006.) navodi se da, kada je riječ o utvrđivanju novčanih kazni, „Komisija mora uzimati u obzir i težinu i trajanje povreda" te da „izrečena kazna ne smije premašivati ograničenja utvrđena u članku 23. stavku 2. drugom i trećem podstavku Uredbe br. 1/2003".

5 U točki 13. tih smjernica predviđa se:

„U određivanju osnovnog iznosa kazne koju će nametnuti, Komisija će upotrijebiti vrijednost prihoda od prodaje robe ili usluga tog poduzetnika na koju se povreda izravno ili neizravno […] odnosi u odgovarajućem zemljopisnom području unutar Europskoga gospodarskog prostora [EGP]. Komisija će u pravilu uzeti u obzir prihode od prodaje koje je taj poduzetnik ostvario tijekom posljednje pune poslovne godine svoga sudjelovanja u povred[i]. […]”

6 U točki 20. navedenih smjernica određuje se:

„Težina svake vrste povreda ocjenjuje se za svaki slučaj posebno, uzimajući u obzir sve bitne okolnosti pojedinog slučaja.”

7 U točki 21. istih smjernica navodi se sljedeće:

„U pravilu se udio vrijednosti prihoda od prodaje koji se uzima u obzir utvrđuje u visini do 30% vrijednosti prihoda od prodaje.”

8 Prema odredbi točke 22. Smjernica iz 2006:

„Pri odlučivanju treba li udio vrijednosti prihoda od prodaje, koji se u danom slučaju treba razmotriti, biti na donjem ili na gornjem dijelu tog raspona, Komisija uzima u obzir niz čimbenika kao što je narav povreda, zajednički tržišni udio svih dotičnih poduzetnika, zemljopisni opseg povreda te je li povreda u potpunosti izvršena ili ne.”

9 Točkom 23. tih smjernica predviđa se:

„Horizontalni sporazumi o određivanju cijena, podjeli tržišta te ograničenju proizvodnje […], koji su obično tajni, po svojoj su naravi među najtežim oblicima ograničavanja tržišnog natjecanja. Sa stajališta politike tržišnog natjecanja, njih se kažnjava visokim novčanim kaznama. Stoga je udio vrijednosti prihoda od prodaje koji se uzima u obzir u takvim slučajevima povreda u pravilu u gornjem dijelu tog raspona.”

10 Točka 25. navedenih smjernica glasi kako slijedi:

„Osim toga, bez obzira na trajanje sudjelovanja poduzetnika u povredi, Komisija u osnovni iznos uključuje iznos od između 15% i 25% vrijednosti prihoda od prodaje kako je definirano gore u odjeljku A kako bi odvratila poduzetnike od samog sklapanja horizontalnih sporazuma o određivanju cijena, podjeli tržišta i ograničenju proizvodnje. Takav dodatni iznos Komisija može primijeniti i u slučaju drugih povreda. U svrhu odlučivanja o udjelu vrijednosti prihoda prodaje koji se treba razmotriti u pojedinom slučaju, Komisija uzima u obzir niz čimbenika, a posebno one spomenute u točki 22.”

11 U točki 29. istih smjernica navodi se:

„Osnovni se iznos može sniziti ako Komisija utvrdi postojanje olakotnih okolnosti, kao što su:

— ako dotični poduzetnik dokaže da je prekinuo povredu odmah nakon intervencije Komisije[;] to se ne primjenjuje na tajne sporazume ili ponašanje (osobito kartele),

— ako poduzetnik dokaže da je povreda nastupila nepažnjom,

— ako poduzetnik dokaže da je njegovo sudjelovanje u povredi znatno ograničeno i tako dokaže da je tijekom razdoblja u kojemu je sudjelovao u sporazumu koji predstavlja povredu zapravo izbjegavao provoditi takav sporazum opredjeljujući se za konkurentno ponašanje na tržištu[;] sama činjenica da je poduzetnik sudjelovao u povredi kraće od drugih ne smatra se olakotnom okolnošću budući da se to već odražava u osnovnom iznosu kazne,

— ako je dotični poduzetnik učinkovito surađivao s Komisijom u opsegu koji premašuje područje primjene Obavijesti o oslobađanju od kazne te koji premašuje njegovu zakonsku obvezu suradnje,

— ako su javna tijela ili zakonodavstvo […] dozvoljavali ili poticali protutržišno ponašanje poduzetnika.”

Okolnosti spora i sporna odluka

12 Okolnosti spora izložene su u točkama 1. do 29. pobijane presude i mogu se sažeti kako slijedi.

13 Roca je društvo osnovano prema francuskom pravu čija je glavna djelatnost bila distribucija keramičkih proizvoda i sanitarnih armatura na francuskom tržištu. U vrijeme nastanka činjenica koje predstavljaju povredu Roca je pripadala grupaciji društava aktivnih u sektoru kupaonske opreme (u daljnjem tekstu: grupacija Roca), čije je društvo majka bila Roca Sanitario SA koja je držalo njezin sveukupni kapital.

14 Dana 15. srpnja 2004. Masco Corp. i njegova društva kćeri, među kojima Hansgrohe AG, koji proizvodi sanitarne armature, i Hüppe GmbH, koji proizvodi pregrade za tuš kabine, obavijestili su Komisiju o postojanju zabranjenog sporazuma u sektoru kupaonske opreme te su zatražili oslobođenje od kazni na temelju Obavijesti Komisije o oslobađanju od kazni i smanjenju kazni u slučajevima kartela (SL 2002., C 45, str. 3.; u daljnjem tekstu: Obavijest iz 2002. o suradnji) ili, podredno, smanjenje iznosa novčanih kazni koje im mogu biti izrečene.

15 Komisija je 9. i 10. studenoga 2004. provela nenajavljene pretrage u prostorijama nekoliko društava i nacionalnih strukovnih udruženja koja djeluju u sektoru kupaonske opreme. Komisija je između 15. studenoga 2005. i 16. svibnja 2006. tim društvima i udruženjima, uključujući Rocu i Laufen Austria AG, uputila zahtjeve za dostavu informacija.

16 Dana 17. siječnja 2006. Roca je u svoje ime i u ime grupacije kojoj pripada Laufen Austria, s obzirom da je Roca preuzela poslovanje te grupacije u Francuskoj, zatražila oslobođenje od kazne na temelju Obavijesti iz 2002. o suradnji ili, podredno, smanjenje iznosa novčane kazne koja joj može biti izrečena.

17 Komisija je u odluci od 8. prosinca 2006. tužitelja obavijestila da mu je pod određenim uvjetima odlučila priznati smanjenje tog iznosa.

18 Komisija je 26. ožujka 2007. usvojila obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama koju je dostavila tužitelju. Tužitelj je saslušan tijekom saslušanja održanog od 12. do 14. studenoga 2007.

19 Dana 23. lipnja 2010. Komisija je donijela spornu odluku kojom je utvrdila postojanje jedinstvene i trajne povrede članka 101. stavka 1. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru od 2. svibnja 1992. (SL 1994., L 1, str. 3..; u daljnjem tekstu: Ugovor o EGP-u), u sektoru kupaonske opreme. Ta se povreda, u kojoj je sudjelovalo 17 poduzetnika, prema mišljenju Komisije odvijala u različitim razdobljima između 16. listopada 1992. i 9. studenoga 2004. Očitovala se u obliku niza protutržišnih sporazuma ili usklađenih djelovanja na području Belgije, Njemačke, Francuske, Italije, Nizozemske i Austrije.

20 Prema toj odluci, zabranjeni sporazum odnosio se na proizvode kupaonske opreme koji ulaze u jednu od sljedeće tri podgrupe proizvoda: sanitarne armature, pregrade za tuš kabine i njihovi dodatni dijelovi te keramički proizvodi (u daljnjem tekstu: tri podgrupe proizvoda).

21 Komisija je među ostalim naglasila postojanje nacionalnih strukovnih udruženja čiji su članovi obavljali djelatnosti koje pokrivaju sve tri podskupine proizvoda, koja je nazvala „koordinacijskim tijelima", nacionalnih strukovnih udruženja čiji su se članovi bavili djelatnošću vezanom uz najmanje dvije od tri navedene podskupine proizvoda, koje je nazvala „udruženjima za više proizvoda", kao i specijaliziranih udruženja čiji su se članovi bavili djelatnošću iz jedne od te tri podskupine proizvoda. Konačno, Komisija je utvrdila postojanje središnje grupe poduzetnika koji su sudjelovali u zabranjenom sporazumu u različitim državama članicama kao i u okviru koordinacijskih tijela i udruženja za više proizvoda.

22 Vezano uz sudjelovanje grupacije Roca u utvrđenoj povredi, Komisija je utvrdila da je ta grupacija znala za povredu za tri podgrupe proizvoda. Međutim, kada je riječ o zemljopisnom opsegu zabranjenog sporazuma, Komisija je zaključila da se ne može smatrati da je grupacija Roca znala za njegovu opću primjenu, nego da samo treba smatrati da su postojala koluzivna djelovanja u Francuskoj i Austriji. Prema mišljenju Komisije, sudjelovanje samog tužitelja bilo je ograničeno na područje Francuske te na keramičke proizvode i sanitarne armature.

23 Komisija je tako u članku 1. stavku 3. sporne odluke utvrdila da su Laufen Austria, Roca Sanitario i Roca povrijedili članak 101. stavak 1. UFEU-a i članak 53. Sporazuma o EGP-u jer su sudjelovali u trajnom sporazumu i usklađenim djelovanjima u sektoru kupaonske opreme u Francuskoj i Austriji.

24 Pri određivanju iznosa novčane kazne izrečene svakom poduzetniku, Komisija se oslanjala na Smjernice iz 2006.

25 Komisija je najprije utvrdila osnovni iznos novčane kazne. Pritom je pojasnila da se taj izračun za svakog poduzetnika temeljio na njegovim prihodima od prodaje u pojedinoj državi članici, pomnoženim s brojem godina sudjelovanja u utvrđenoj povredi u svakoj državi članici i za svaku pojedinu podskupinu proizvoda, na način da se vodilo računa o tome da određeni poduzetnici obavljaju djelatnosti samo u određenim državama članicama ili samo u pogledu nekih od tri podskupine proizvoda.

26 Nakon što je dala to pojašnjenje, Komisija je odredila koeficijent težine utvrđene povrede po stopi od 15% vrijednosti prihoda od prodaje u smislu točaka 20. do 23. Smjernica iz 2006. (u daljnjem tekstu: koeficijent „težina povrede"). U tom pogledu, prilikom ocjene te povrede uzela je u obzir četiri kriterija: zajednički tržišni udio, prirodu i zemljopisni opseg povrede te je li povreda u potpunosti izvršena.

27 Nadalje, Komisija je u slučaju tužitelja odredila koeficijent koji s obzirom na trajanje utvrđene povrede treba primijeniti na osnovni iznos tužiteljeve novčane kazne, na temelju odredbi točke 24. Smjernica iz 2006., u iznosu od 1,83, što je brojka koja odgovara sudjelovanju u povredi na području Francuske za sanitarne armature u razdoblju od 10. prosinca 2002. do 9. studenoga 2004., i u iznosu od 0,66, što je brojka koja odgovara sudjelovanju u povredi na području Francuske za keramičke proizvode u razdoblju od 25. veljače do 9. studenoga 2004.

28 Konačno, kako bi spornoj odluci dala odvraćajući učinak, Komisija je na temelju odredbi točke 25. Smjernica iz 2006. te uzimajući u obzir četiri kriterija za ocjenu navedena u točki 26. ove presude, povećala osnovni iznos novčane kazne tako što je na vrijednost prihoda od prodaje primijenila dodatni koeficijent (u daljnjem tekstu: koeficijent „dodatni iznos") po stopi od 15%.

29 U slučaju grupacije Roca iz toga je proizašao osnovni iznos novčane kazne u visini od 3 000 000 eura za koluzivna djelovanja vezana uz sanitarne armature na francuskom tržištu i osnovni iznos novčane kazne u visini od 35 700 000 eura za koluzivna djelovanja vezana uz keramičke proizvode, od čega se 3 700 000 eura odnosilo na francusko tržište, a 32 000 000 eura na austrijsko tržište.

30 Nakon što je utvrdila osnovni iznos, Komisija je ispitala postojanje otegotnih ili olakotnih okolnosti koje bi mogle opravdati prilagodbu osnovnog iznosa novčane kazne. Ona za tužitelja nije pronašla nikakve olakotne ni otegotne okolnosti.

31 Kao treći korak, Komisija je primijenila gornju granicu od 10% prihoda na temelju članka 23. stavka 2. Uredbe br. 1/2003. Nakon primjene te gornje granice iznos novčane kazne određen za grupaciju Roca iznosio je 38 700 000 eura.

32 Komisija je potom kao četvrti korak zaključila da grupacija Roca, kojoj je pripadao tužitelj, nije imala pravo na smanjenje iznosa novčanih kazni na temelju Obavijesti iz 2002. o suradnji. Kao prvo, zaključila je da se ne može smatrati da dokazi koje je ta grupacija iznijela predstavljaju značajnu dodatnu vrijednost u smislu točke 21. te obavijesti. Drugo, smatrala je da ta grupacija tijekom upravnog postupka nije pokazala istinski duh suradnje.

33 S obzirom na navedeno, Komisija je u članku 1. stavku 3. sporne odluke utvrdila da je tužitelj povrijedio članak 101. UFEU-a i članak 53. Sporazuma o EGP-u jer je od 10. prosinca 2002. do 9. studenoga 2004. sudjelovao u trajnom sporazumu ili usklađenim djelovanjima u sektoru kupaonske opreme u Francuskoj i Austriji.

34 Odredbom članka 2. stavka 4. točke (b) sporne odluke Komisija je kao sankciju za tu povredu tužitelju i društvu Roca Sanitario solidarno izrekla novčanu kaznu od 6 700 000 eura.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

35 Dana 9. rujna 2010. društvo Roca podnijelo je tajništvu Općeg suda tužbu kojom se traži poništenje sporne odluke u dijelu u kojem se ona odnosi na to društvo odnosno, podredno, smanjenje iznosa izrečene mu novčane kazne.

36 Roca je u prilog svojoj tužbi za djelomično poništenje sporne odluke iznio pet tužbenih razloga. Pri tužbeni razlog odnosio se na primjenu gornje granice od 10% prihoda predviđene člankom 23. stavkom 2. Uredbe br. 1/2003. Drugi tužbeni razlog bio je vezan uz Komisijinu ocjenu težine povrede koju je počinila Roca. Treći tužbeni razlog temeljio se na povredi načela proporcionalnosti vezano uz odabir referentne godine za određivanje osnovnog iznosa novčane kazne. Četvrti tužbeni razlog temeljio se na povredi načela proporcionalnosti i jednakosti postupanja zbog toga što kao olakotna okolnost nije bio uzet u obzir aktualni kontekst gospodarske krize. Peti tužbeni razlog odnosio se na činjenicu da tužiteljeva suradnja nije uzeta u obzir, s jedne strane, u okviru Obavijesti iz 2002. o suradnji i, s druge strane, kao olakotna okolnost.

37 Osim toga, Roca je od Općeg suda podredno zatražila da smanji iznos izrečene joj novčane kazne. U prilog tom zahtjevu, Roca je istakla da je Komisija prilikom ispitivanja dokaza koje joj je iznijela počinila pogrešku u ocjeni. Također se pozvala na svoju suradnju s Komisijom te na manju težinu svojeg sudjelovanja u povredi u odnosu na ostale sudionike.

38 Opći je sud kao prvo odbio tužiteljeve tužbene razloge u pogledu poništenja sporne odluke. Kao drugo, djelomično je prihvatio zahtjev za preinaku izrečene novčane kazne smanjivši iznos za 6% s obrazloženjem da Komisija nije ispravno ocijenila vrijednost dokaza koje je Roca iznijela na temelju Obavijesti iz 2002. o suradnji.

Zahtjevi stranaka

39 Roca od Suda zahtijeva da:

— djelomično ukine pobijanu presudu,

— smanji iznos izrečene joj novčane kazne i

— Komisiji naloži snošenje troškova.

40 Komisija od Suda zahtijeva da:

— odbije žalbu i

— društvu Roca naloži snošenje troškova.

O žalbi

41 Žalitelj u prilog žalbi iznosi dva žalbena razloga. Prvi žalbeni razlog temelji se na tvrdnji da je Opći sud povrijedio načela proporcionalnosti i jednakosti postupanja te svoju obvezu obrazlaganja, kao i da je iskrivio činjenice kada je zaključio da je tužitelj znao da se povreda ticala triju podskupina proizvoda te time što je propustio uzeti u obzir činjenicu da je povreda koju je tužitelj počinio pokrivala samo dvije podskupine proizvoda. Drugi žalbeni razlog temelji se na tvrdnji da je Opći sud povrijedio načela individualizacije sankcije i osobne odgovornosti, proporcionalnosti, jednakosti postupanja i zaštite legitimnih očekivanja te obvezu obrazlaganja, time što je odbio zahtjev za smanjenje osnovnog iznosa novčane kazne podnesen zbog manje težine sudjelovanja u povredi koja se pripisuje tužitelju.

Prvi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

42 Prvim žalbenim razlogom Roca tvrdi da je Opći sud povrijedio načela proporcionalnosti i jednakosti postupanja te svoju obvezu obrazlaganja, kao i da je iskrivio predočene mu činjenice, jer je, prvo, u točki 131. pobijane presude pogrešno utvrdio da je Roca zbog činjenice da je pripadala grupaciji Roca Sanitario znala da se povreda u kojoj je sudjelovala ticala triju podskupina proizvoda, drugo, jer je pogriješio kada je, ne navodeći za to razloge, propustio uzeti u obzir manju težinu sudjelovanja društva Roca u povredi koja je obuhvaćala samo dvije podskupine proizvoda, u usporedbi s težinom poduzetnika koji su pokrivali tri podskupine proizvoda i, treće, jer shodno tome nije smanjio izrečenu joj novčanu kaznu.

43 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

Ocjena Suda

44 Vezano uz prigovor o iskrivljavanju činjenica zato što je Opći sud u točki 131. pobijane presude utvrdio da je Roca, zbog činjenice da je pripadala grupaciji Roca, imala saznanja o materijalnom dosegu povrede koja je obuhvaćala tri podskupine proizvoda, valja podsjetiti da, imajući u vidu iznimnu narav prigovora o iskrivljavanju činjenica i dokaza, članak 256. UFEU-a, članak 58. stavak 1. Statuta Suda Europske unije i članak 168. stavak 1. točka (d) Poslovnika žalitelja posebno obvezuju da precizno navede dokaze koje je prema njegovu mišljenju Opći sud iskrivio te da dokaže pogreške u analizi koje su prema njegovoj procjeni dovele do toga da je Opći sud iskrivio dokaze. Takvo iskrivljavanje mora

očito proizlaziti iz sadržaja spisa a da nije potrebno provoditi novu ocjenu činjenica i dokaza (rješenje od 7. svibnja 2015., Adler Modemärkte/OHIM, C-343/14 P, neobjavljena, EU:C:2015:310, t. 43. i navedena sudska praksa).

45 Međutim, treba kao prvo reći da Opći sud utvrđenjem iz točke 131. pobijane presude uopće nije iskrivio spornu odluku nego se oslanjao na njezinu točku 870.

46 Drugo, tužitelj nije dokazao da je Opći sud iskrivio činjenice i dokaze sadržane u spisu. U tom smislu treba reći da je na tužitelju bilo da dokaže da nije imao saznanja o materijalnom dosegu povrede koja mu se stavlja na teret. No, tužitelj u žalbenom postupku samo iznosi takvu tvrdnju, pritom ne navodeći nikakav dokaz koji bi je potkrijepio.

47 Prema tome, Roca pogrešno tvrdi da je Opći sud iskrivio činjenice i dokaze kada je zaključio da je Roca imala saznanja o materijalnom dosegu predmetne povrede zbog činjenice da je pripadao grupaciji Roca.

48 Iz navedenog također slijedi da prigovore o povredi obveze obrazlaganja te načela proporcionalnosti i jednakosti postupanja, koji se temelje na pogrešnoj premisi da je Opći sud navodno pogrešno utvrdio da je Roca imala saznanja o materijalnom dosegu predmetne povrede, treba odbiti kao neosnovane.

49 Prvi žalbeni razlog stoga valja odbiti.

Drugi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

50 Drugim žalbenim razlogom tužitelj tvrdi da je Opći sud među ostalim u točkama 116. do 145. te 247. do 249. pobijane presude povrijedio načela individualizacije sankcije i osobne odgovornosti, proporcionalnosti, jednakosti postupanja i zaštite legitimnih očekivanja te svoju obvezu obrazlaganja.

51 Roca kao prvo u bitnome navodi da točke 116. do 145. pobijane presude sadržavaju pogrešku koja se tiče prava. Tvrdi naime da Opći sud nije postupio u skladu sa svojim utvrđenjem da je težina sudjelovanja u povredi čija se odgovornost pripisuje društvu Roca, bila manja u usporedbi s drugim sudionicima u zabranjenom sporazumu, posebno prilagodbom koeficijenata „težina povrede” i „dodatni iznos” te smanjenjem osnovnog iznosa novčane kazne. U tom smislu tvrdi da se u pobijanoj presudi ne pravi razlika – osim kada je riječ o zemljopisnom opsegu sudjelovanja u povredi – između težine postupanja društva Roca, koje nije doprinijelo ni stvaranju ni održavanju predmetnog zabranjenog sporazuma, i težine postupanja poduzetnika koji su činili „jezgru” uključenih poduzetnika, prema naravi njihovih postupanja. Smatra da je u skladu s načelom nediskriminacije Opći sud trebao smanjiti osnovni iznos novčane kazne izrečene društvu Roca tako da na njega primjeni koeficijente „težina povrede” i „dodatni iznos” niže od onih koji su primijenjeni na te poduzetnike, tim više jer je i on sam u točkama 139., 247. i 248. pobijane presude zaključio da se manja težina postupanja društva Roca mora odraziti kroz primjenu tih koeficijenata. Međutim, Opći sud nije uzeo u obzir manju težinu sudjelovanja društva Roca u povredi u usporedbi s drugim sudionicima, ni kroz prilagodbu koeficijenata ni u okviru olakotnih okolnosti.

52 Drugo, Roca podredno smatra da je manju težinu njezina sudjelovanja u povredi trebalo uzeti u obzir kao olakotnu okolnost u smislu točke 29. Smjernica iz 2006. Naime, tvrdi da je Opći sud u točkama 141. do 143. pobijane presude isključio bilo kakvo smanjivanje novčane kazne po toj osnovi, temeljeći se na pretjerano restriktivnom i pogrešnom tumačenju te odredbe.

53 Treće, tvrdi da je Opći sud povrijedio načelo zaštite legitimnih očekivanja i obvezu obrazlaganja kada je u točki 135. pobijane presude zaključio da Komisija nije odstupila od metode izračuna iznosa novčane kazne predviđene Smjernicama iz 2006.

54 Komisija opovrgava tužiteljeve argumente. Osim toga, iako zaključuje da je Opći sud s pravom odbio tužiteljeve argumente o povredi načela jednakog postupanja i proporcionalnosti, smatra da je u osnovi netočna teza Općeg suda prema kojoj su koeficijenti „težina povrede" i „dodatni iznos" primijenjeni na tužitelja koji je u povredi sudjelovao samo u okviru Francuske, trebali biti različiti od koeficijenata primijenjenih na druge članove predmetnog zabranjenog sporazuma koji su sudjelovali u povredi na području šest država članica i u pogledu tri podgrupe proizvoda. Komisija stoga predlaže da Sud izmijeni obrazloženje.

Ocjena Suda

55 Uvodno valja podsjetiti da je Opći sud jedini nadležan nadzirati način na koji je Komisija u svakom pojedinačnom slučaju ocijenila težinu nezakonitih ponašanja. U okviru žalbenog postupka cilj je nadzora koji provodi Sud, s jedne strane, ispitati u kojoj je mjeri Opći sud na pravno ispravan način uzeo u obzir sve čimbenike bitne za ocjenu težine pojedinog ponašanja u svjetlu članka 101. UFEU-a i članka 23. Uredbe br. 1/2003 te, s druge strane, provjeriti je li Opći sud u zadovoljavajućoj pravnoj mjeri odgovorio na sve argumente iznesene u prilog zahtjevu za ukidanje novčane kazne ili za smanjenje njezina iznosa (vidjeti među ostalim presude od 17. prosinca 1998., Baustahlgewebe/Komisija, C-185/95 P, EU:C:1998:608, t. 128.; od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 244., te od 5. prosinca 2013., Solvay Solexis/Komisija, C-449/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:802, t. 74.).

56 No, s obzirom na to da Roca u svom drugom žalbenom razlogu prigovara da Opći sud ni u okviru provođenja nadzora zakonitosti sporne odluke u točkama 116. do 145. pobijane presude ni u okviru svoje neograničene ovlasti određivanja iznosa novčane kazne u točkama 247. do 249. te presude, nije uzeo u obzir činjenicu da tužiteljevo sudjelovanje u utvrđenoj povredi ima manju težinu od sudjelovanja poduzetnika koji su činili „jezgru" zabranjenog sporazuma, treba naglasiti da Sud, kad odlučuje o pravnim pitanjima u okviru žalbe, ne može iz razloga pravičnosti zamijeniti ocjenu Općeg suda svojom ocjenom, kada je taj sud izvršavajući svoju neograničenu nadležnost odlučio o iznosu novčanih kazni izrečenih poduzetnicima zbog povrede prava Unije (presude od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 245., i od 11. srpnja 2013., Gosselin Group/Komisija, C-429/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:463, t. 87.).

57 S druge strane valja također podsjetiti da prilikom utvrđivanja iznosa novčanih kazni treba uzeti u obzir trajanje povrede i sve elemente koji mogu utjecati na ocjenu težine te povrede (presude od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 240., i od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 98.).

58 Među elementima koji mogu utjecati na ocjenu težine povrede nalaze se ponašanje svakog poduzetnika, uloga koju je svaki od njih imao u uspostavljanju zabranjenog sporazuma ili usklađenih djelovanja, dobit koju su mogli ostvariti iz tih sporazuma ili djelovanja, njihova veličina i vrijednost robe o kojoj je riječ kao i rizik koji povrede takve vrste predstavljaju za ciljeve Europske unije (presude od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 242., i od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 100.).

59 Prije svega, Opći je sud u točki 131. pobijane presude potvrdio istinitost elemenata povrede koje je utvrdila Komisija. On je prema tome utvrdio da je Roca sudjelovala u potvrdi koja se sastojala u provođenju koordiniranja budućih povećanja cijena, te da je, zbog svojeg sudjelovanja u grupaciji

Roca, imala saznanja o materijalnom i zemljopisnom dosegu povrede. Opći sud iz toga je zaključio da je Komisija na temelju točaka 21. do 23. i 25. Smjernica iz 2006. ispravno utvrdila da su koeficijenti „težina povrede” i „dodatni iznos” od 15% primjereni.

60 U tom smislu, tužitelj prigovara da Opći sud nije uzeo u obzir činjenicu da on nije pripadao „jezgri” zabranjenog sporazuma među ostalim i zbog toga što nije doprinio njezinu stvaranju ni održavanju.

61 No, čak i pod pretpostavkom da su te činjenice dokazane, one ni u kojem slučaju ne mogu dokazivati da je Opći sud trebao zaključiti da koeficijenti „težina povrede” i „dodatni iznos” po stopi od 15% nisu bili primjereni ili da su bili previsoki, zato što taj postotak ima opravdanje u samoj prirodi predmetne povrede, tj. provođenju koordiniranog povećanja cijena. Ta povreda naime spada među najteže oblike ograničavanja tržišnog natjecanja u smislu točaka 23. i 25. Smjernica iz 2006., a navedena stopa od 15% odgovara najnižoj stopi na ljestvici sankcija predviđenih za takve povrede u skladu s tim smjernicama (vidjeti u tom smislu presude od 11. srpnja 2013., Ziegler/Komisija, C-439/11 P, EU:C:2013:513, t. 124. i 125., te od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 125.).

62 Prema tome, Opći je sud u točkama 131. i 246. pobijane presude ispravno zaključio da Komisija nije povrijedila načelo proporcionalnosti kada je koeficijente „težina povrede” i „dodatni iznos” odredila po stopi od 15% bez obzira na zemljopisni opseg sudjelovanja tužitelja u predmetnoj povredi.

63 S obzirom na to da Roca prigovara da je Opći sud, unatoč tome što je utvrdio da je njegovo sudjelovanje u povredi imalo manju težinu u odnosu na druge sudionike, za njega prihvatio navedene koeficijente te da je time prekršio načelo jednakosti postupanja, treba reći, kao što je to u bitnome navela i Komisija, da obrazloženje sadržano u točkama 138. i 139. te točkama 247. i 248. pobijane presude prema kojem, s jedne strane, povredu koja obuhvaća područja šest država članica i tri podgrupe proizvoda treba smatrati težom od povrede poput predmetne koja je počinjena na području samo jedne države članice, te prema kojem je, s druge strane, poduzetnicima koji su sudjelovali u toj prvoj povredi trebalo zbog same te činjenice odrediti novčanu kaznu utvrđenu na temelju koeficijenata „težina povrede” i „dodatni iznos” koji su veći od onih primijenjenih na tužitelja, sadržava pogrešku koja se tiče prava.

64 Naime, kada je riječ o utvrđivanju koeficijenata „težina povrede” i „dodatni iznos”, iz točaka 22. i 25. Smjernica iz 2006. proizlazi da je potrebno uzeti u obzir niz čimbenika, poglavito one koji se navode u točki 22. tih smjernica. Iako je prilikom ocjene težine povrede, a potom i određivanja iznosa izrečene novčane kazne, moguće među ostalim uzeti u obzir i zemljopisni opseg povrede, sama činjenica da jedna povreda ima veći zemljopisni opseg od druge ne može nužno značiti da tu prvu povredu, promatranu u cjelini i posebice s obzirom na svoju narav, treba smatrati težom od druge povrede, te da je shodno tome opravdano određivanje viših koeficijenata „težina povrede” i „dodatni iznos” u odnosu na koeficijente primijenjene na izračun novčane kazne kojom se sankcionira ta druga povreda (vidjeti u tom smislu presudu od 10. srpnja 2014., Telefónica i Telefónica de España/Komisija, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, t. 178.).

65 Stoga treba podsjetiti da načelo jednakog postupanja predstavlja opće načelo prava Unije utvrđeno člancima 20. i 21. Povelje Europske Unije o temeljnim pravima. Iz ustaljene sudske prakse slijedi da to načelo zahtijeva da se u usporedivim situacijama ne postupa na različit način i da se u različitim situacijama ne postupa na jednak način, osim ako takvo postupanje nije objektivno opravdano (vidjeti među ostalim presudu od 12. studenoga 2014., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, t. 51.).

66 Opći sud dužan je poštovati navedeno načelo ne samo u okviru provedbe nadzora zakonitosti Komisijine odluke o izricanju novčanih kazni, nego i prilikom izvršavanja neograničene nadležnosti. Naime, izvršavanje takve nadležnosti ne smije dovesti do diskriminacije između poduzetnika koji su sudjelovali u zabranjenom sporazumu ili usklađenom djelovanju koje je protivno članku 101. stavku 1.

UFEU-a prilikom određivanja iznosa novčanih kazni koje im se izriču (vidjeti u tom smislu presudu od 18. prosinca 2014., Komisija/Parker Hannifin Manufacturing i Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, t. 77.).

67 No, kako proizlazi iz sudske prakse Suda, pri ocjenjivanju težine povrede, na temelju istog načela, uzimanje u obzir razlika među poduzetnicima koji su sudjelovali u istom zabranjenom sporazumu, posebno u pogledu zemljopisnog opsega njihovih pojedinih sudjelovanja, ne treba nužno provesti pri utvrđivanju koeficijenata „težina povrede" i „dodatni iznos", nego je to moguće učiniti i u nekom drugom stadiju izračuna novčane kazne, primjerice prilikom prilagodbe osnovnog iznosa ovisno o olakotnim i otegotnim okolnostima na temelju točaka 28. i 29. Smjernica iz 2006. (vidjeti u tom smislu presude od 11. srpnja 2013., Gosselin Group/Komisija, C-429/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:463, t. 96. do 100., te od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 104. i 105.).

68 Kao što je navela Komisija, takve se razlike mogu odraziti i kroz vrijednost prihoda od prodaje prihvaćenu za izračun osnovnog iznosa novčane kazne, zato što ta vrijednost upućuje na važnost, za svakog uključenog poduzetnika, njegova sudjelovanja u predmetnoj povredi, u skladu s točkom 13. Smjernica iz 2006. koja omogućava da se kao polazišna točka za određivanje visine novčane kazne uzme iznos koji odražava gospodarski značaj povrede i doprinos poduzetnika toj povredi (vidjeti u tom smislu presudu od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 76.).

69 Prema tome, budući da je nesporno da je osnovni iznos novčane kazne izrečene tužitelju utvrđen prema vrijednosti prihoda od prodaje za te dvije podgrupe proizvoda, u koje spadaju keramički proizvodi i sanitarne armature, koje je tužitelj ostvario na području Francuske, Opći sud mogao je u točkama 138. i 139. te 247. i 248. pobijane presude odrediti na 15% te vrijednosti stopu koeficijenata „težina povrede" i „dodatni iznos", a da pritom ne povrijedi načelo jednakosti postupanja.

70 Bez obzira što iz navedenog proizlazi da obrazloženje Općeg suda dano u točkama 138. i 139. te 247. i 248. pobijane presude sadržava pogreške koje se tiču prava, treba podsjetiti da ako obrazloženje odluke Općeg suda upućuje na povredu prava Unije, a njezina je izreka osnovana iz nekih drugih pravnih razloga, takva povreda ne može dovesti do ukidanja te odluke, nego je nužno provesti izmjenu obrazloženja (vidjeti u tom smislu presude od 9. lipnja 1992., Lestelle/Komisija, C-30/91 P, EU:C:1992:252, t. 28., i od 9. rujna 2008., FIAMM i dr./Vijeće i Komisija, C-120/06 P i C-121/06 P, EU:C:2008:476, t. 187. i navedenu sudsku praksu).

71 Kao što je razvidno iz dijela obrazloženja navedenog u točkama 64. do 69. ove presude, koji treba nadomjestiti obrazloženje koje je dao Opći sud, to je ovdje slučaj.

72 Dakle, drugi žalbeni razlog valja odbiti u mjeri u kojoj se njime prigovara da je Opći sud počinio pogreške koje se tiču prava i posebno da je povrijedio načela proporcionalnosti i jednakosti postupanja, zato što, s obzirom na to da Opći sud na tužitelja nije primijenio koeficijente „težina povrede" i „dodatni iznos" niže od onih koje je primijenio na poduzetnike čije je sudjelovanje u povredi imalo veću težinu, u pobijanoj presudi nije uzeta u obzir manja težina tužiteljeva sudjelovanja u povredi.

73 Vezano uz prigovor da je Opći sud povrijedio obvezu obrazlaganja i načelo zaštite legitimnih očekivanja kada je u točki 183. pobijane presude zaključio da Komisija nije izašla iz okvira metode određivanja iznosa novčane kazne predviđene Smjernicama iz 2006., treba reći da je Opći sud u točkama 121. i 122. pobijane presude na općenit način iznio opis te metode, a u točkama 124. do 126. te presude i opis kako ju je u konkretnom slučaju primijenila Komisija.

74 Taj se prigovor dakle ne može prihvatiti.

75 Konačno, kada je riječ o prigovoru da Opći sud u kontekstu olakotnih okolnosti u smislu točke 29. treće alineje Smjernica iz 2006. nije uzeo u obzir manju težinu tužiteljeva sudjelovanja u povredi u odnosu na težinu drugih sudionika, nesporno je da je Roca pred Općim sudom samo iznijela tvrdnju o ograničenosti svojeg sudjelovanja u utvrđenoj povredi.

76 No, da bi mogao ostvariti smanjenje iznosa novčane kazne zbog tih olakotnih okolnosti, tužitelj bi u skladu s točkom 29. Smjernica iz 2006. morao dokazati da je stvarno izbjegao provoditi takav protupravni sporazum opredjeljujući se za konkurentno ponašanje na tržištu, što, kao što je Opći sud utvrdio u točki 143. pobijane presude, tužitelj nije dokazao.

77 Bez obzira na sve, takva se ocjena dokaza – osim u slučaju njihova iskrivljavanja, što u konkretnom slučaju nije prigovoreno – u žalbenom postupku ne može preispitivati (vidjeti u tom smislu presude od 13. siječnja 2011., Media-Saturn-Holding/OHIM, C-92/10 P, neobjavljena, EU:C:2011:15, t. 27.; od 10. srpnja 2014., Grčka/Komisija, C-391/13 P, neobjavljena, EU:C:2014:2061, t. 28. i 29., te od 20. siječnja 2016., Toshiba Corporation/Komisija, C-373/14 P, EU:C:2016:26, t. 40.).

78 Prigovor o ispitivanju olakotnih okolnosti od strane Općeg suda u smislu točke 29. treće alineje Smjernica iz 2006. stoga valja odbiti.

79 Slijedom svih prethodnih razmatranja drugi žalbeni razlog nije moguće prihvatiti, pa žalbu valja odbiti u cijelosti.

Troškovi

80 Na temelju članka 184. stavka 2. Poslovnika Suda, kad žalba nije osnovana, Sud odlučuje o troškovima.

81 U skladu s člankom 138. stavkom 1. istog poslovnika, koji se na temelju članka 184. stavka 1. tog poslovnika primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da je Komisija postavila zahtjev da se žalitelju naloži snošenje troškova i da on nije uspio u postupku, valja mu naložiti snošenje troškova ovog žalbenog postupka.

Slijedom navedenoga, Sud (prvo vijeće) proglašava i presuđuje:

1) Žalba se odbija.

2) Društvu Roca SARL nalaže se snošenje troškova.

Potpisi